

A válság prolongálva – szombathelyi helyzetjelentés

Az alábbi összeállítás a Zenekar Újsághoz érkezett írásbeli megkeresések és dokumentumok alapján készült. A problémát felvető bevezetést az együttes társadalmi szervezeteinek (Közalkalmazotti Tanács, Szakszervezeti Bizottság) vezetői (Radványiné Novák Judit és Táky György) fogalmazták meg és juttatták el a laphoz. A problémák megfogalmazása az ő segítségével hozták létre a dokumentumok (Markó Péter, a Vas Megyei Közgyűlés elnökéhez, dr. Kun László főjegyzőhöz és dr. Gál Andreához, a Zene- és Táncművészek Szakszervezetének jogi képviselőjéhez címzett beadványok) alapján történt. Ezt egészíti ki Itzaki Mashahiro karnagy személyes, angol nyelven írt és abból fordított gondolatsora, valamint Horváth László igazgató úr, a zenekari faliújsáon megjelent vélekedése. A dokumentáció egyetlen szó erejéig sem tartalmazza a cikkíró, illetve a Zenekar Újság szerkesztőjének és felelős kiadójának személyes véleményét. A cél csupán tájékoztatás, a helyzet minél sokoldalúbb ismertetése.

1991-ben a szombathelyi zenekar azt kérte a fenntartótól, hogy válassza szét az együttes művészeti és adminisztratív irányítását. A kérést indokoltan tartották és teljesítették. Ezért a zenekar – hasonlóan Magyarországon többi ilyen társulatához – a fentiek szerint működött. A hatályos SzMSz is világosan elkülöníti egymástól a vezetői posztokat, a hozzájuk rendelt feladat- és hatásköröket

A zenekar ennek fényében nagy bizakodással fogadta Horváth Lászlót (1998 február 15-én), aki pályázatában azt is deklarálta: „Az igazgató az egyszemélyi felelős, de köteles együttműködni a zenekar demokratikusan választott testületeivel, tiszteletben tartva azok hatás- és jogkörét. (Közalkalmazotti Tanács, Szakszervezeti Bizottság, Művészeti Bizottság.) A zenekarban szükséges a párbeszéd.”

Horváth László úr azonban az egyszemélyi felelősséget felcserélte az egyszemélyi vezetésre, amikor az igazgatói feladatok mellé, elvonva a művészeti vezető feladat- és hatáskörét, magához ragadta a művészeti vezetés is. A jelenlegi művészeti vezető, Izaki Masahiro úr az évad folyamán többször jelezte, hogy szeretné gyakorolni művészeti vezetői jogait. Ez azonban ellentétesen bizonyult az igazgató úr elképzeléseivel, és ezért nem is kereste a közös gondolkodás, az együttműködés gyakorlatban is megvalósítható lehetőségeit, sőt nem hosszabbította meg Izaki Mashahiro úr szerződését sem annak ellenére, hogy a zenekari művészek 73%-a titkos szavazás útján nyilvánította ki akarát: e szerint a következő hároméves ciklusban is Izaki Mashahiro úrral, mint művészeti vezetővel és egyben vezető karmesterrel kíván együttműködni.

Rendkívül súlyos gondot jelent a zenekarnak, hogy az igazgató úr nem a pályázatban leírtak alapján igazgatja az együttest. Annak idején, amikor a Vas Megyei Közgyűlés őt kinevezte igazgatónak, pályá-

zatában az alábbiakat írta: „A karmesterek a zenei vezetői a muzsikuskoknak, a hangversenyek sikerének a letéteményesei. Ők adnak profilt, stílust, hangzást, színvonalat egy zenekarnak. 33 év alatt megtanultam becsülni ezt a tudást, hiszen Ferencsik János és Kobayashi Ken-Ichiro voltak vezető karmestereim. Nem fordulhat elő, hogy az igazgató egyeduralma rányomja a bélyegét az együttes munkájára, ráadásul ekkora felelősséget sem vállalhat.”

Mindez arról tanúskodik, hogy pályázatának megírásakor még tudta, hogy egy zenekar számára az első számú vezető a karmester, az igazgatónak pedig az ő munkáját kell segítenie. Ezt azonban kinevezése pillanatában elfelejtette – ha valóban ő írta a pályázatot. Egyszemélyben dönt mindenről, magához ragadva mindenkitől a művészeti vezetés is. Totálisan autokratikus módon vezeti az intézményt, senkinek a véleményét ki nem kéri, figyelembe nem veszi. Vezetése nem a zenekar érdekeit szolgálja. Szabálytalanul, illetve törvénytelenül működött a Szombathelyi Szimfonikus Zenekari Alapítványt, nincsenek kuratóriumi ülések, vannak azonban kifizetések... Több mint tíz évvel a rendszerváltás után, az Unióhoz való csatlakozás közben teljes képtelenség, hogy egy intézmény így működjék.

Stációk

(Markó Péterhez, a Vas Megyei Közgyűlés elnökéhez írt dokumentum alapján)

Szervezeti, gazdálkodási és bérkérdések

Az első időkben gondokat okozott, hogy az igazgató úr nem ismerte a jogszabályokat (túlszolgáltatások, az ünnepnapok foglalkoztatási köztéttségei, állami ünnepek, s az ezekhez kapcsolódó pótlékok kifizetésének köztéttségei). Figyelmeztetésünket kritikaként értékelte, pedig a szakszervezet alapvető feladata a munkavállalók érdekeinek törvényes képviselete. A tájékoztatatlansága

ellenére bizakodással töltötte el a zenekar Szakszervezeti Bizottságát az, hogy végre több hónapos várakozás után sikerült a Kollektív Szerződést módosítani és 1999. január 27-én aláírni. Azt reméltük, hogy az abban foglaltakat, törvényeket, a demokratikus fórumok együttműködési szabályait betartva normális mederbe terelődik intézményünk működése. Sajnos nem így történt, noha az igazgató úr a kollektív szerződés mellett aláírta a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége és a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete által kidolgozott megállapodást is, amely az általános szabályoknál még tágabb teret biztosít a zenekari bizottságok számára. (A megválasztott Közalkalmazotti Tanács zenekari bizottságként működik, amely egyúttal művészeti bizottság is. Feladatai így – a Kollektív Szerződés harmadik része I. fejezet 2. pontjának értelmében – a művészeti munka véleményezésére is kiterjednek.)

Rendkívüli türelemmel és segíteni akarással próbáltuk – három és fél éven keresztül – véleményünk megfogalmazásával az igazgató urat a törvények betartására rávezetni. (Pl. A törvényesség megtartását célzó tanácsunk ellenére, fegyelmi eljárási szabályok betartása nélkül adott fegyelmit az egyik kollégának, aki bírósághoz fordult az őt ért sérelem jogorvoslatáért. A pert természetesen munkáltatójával szemben megnyerte.)

Az együttműködés látszólag megkezdődött az igazgató úrral, de valójában ez nem jelentett közös gondolkodást. Sajnos nem készültek jegyzőkönyvek a vezetőség és a bizottság közötti ülésekről. Ez a megállapodások tekintetében számos – utólag bizonyíthatatlan – értelmezési különbségre adott okot. Ennek elkerülésére, és hiteles jegyzőkönyv készítésének feltételeként, 1999. szeptember 19-én kelt levelünkben, kértük magnetofon használatának bevezetését. A bizalom elvesztéseként értékelte mindezt az igazgató úr és visszavonta a bizottság tagjaitól az addigi – 25 éves – kollektív tegeződést.

Az egyre hűvösebbé váló viszony miatt a gazdálkodásról, a szerződésekről, a meglévő bérekről, a várható próbarendről is meglehetősen kevés információval rendelkezünk. Tudomásunkra jutott, hogy problémák jelentkeznek a bérezés tekintetében. Azért, hogy az alapbérek, pótlékok, a besorolások törvényi előírásainak betartásának megvalósulásához pontos adatokkal rendelkezünk, kértük az igazgató urat, hogy engedjen betekintést intézményünk bérlistájába.

A Munka Törvénykönyve nemcsak a bérlistába, hanem a munkáltató egyéb nyilvántartásaiba is betekintést enged. Mindezek ellenére az igazgató úr a zenekari kollégák személyiségi jogaira hivatkozva megtagadta a „kutakodást” (sic).

Ezek után a Főjegyző úrhoz fordultunk, hogy legyen segítségünkre és tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a törvényekben biztosított jogainkat gyakorolhassuk. A Főjegyző úr megtette a szükséges lépéseket, ennek ellenére mind a mai napig nem kaptunk tájékoztatást intézményünk gazdálkodásáról, a kül- és belföldi szerződésekről, de a bérlistáról sem teljes mértékben. Az igazgató úr ugyanis saját törvényt talált ki és csak azoknak a bérét mutatta meg, akik ehhez aláírásukkal hozzájárultak. (A zenekar több mint 90%-a beleegyezett, illetve eltekintve a beteg és fizetés nélküli szabadságon lévőket csak két zenekari művész, valamint az irodai dolgozók nem járultak hozzá.) Eme hiányos adatok birtokában is megállapítottuk, hogy intézményünkben súlyos problémák vannak a bérpótlékok terén.

Az utolsó órában megmutatott költségvetési terv azt mutatta számunkra, hogy az igazgató úr csak formálisan kívánja helyreállítani az együttműködést. Ez ellen újabb levélben tiltakoztunk, valamint felszólítottuk az igazgató urat, hogy kizárólag a zenekar adminisztratív vezetésével és menedzselésével foglalkozzék. A művészeti vezetést haladéktalanul adja át művészeti vezetőnknek Izaki Masahironak.

Ezen levelünk hatására másnap két tanú jelenlétében közölte, hogy ez az utolsó alkalom, hogy egyáltalán – legalább szóban – reagál a levelünkre. Ezek után, szóban sem óhajt írásban benyújtott észrevételeinkre válaszolni. Az igazgató úr ezzel a lépésével az utolsó szálát is elvágta saját maga és az érdekképviseltek között.

Művészeti vezetés

Az intézmény vezetője az 1998–99-es évadban két karmestert is foglalkoztatott, s így látszatra két művészeti vezetője is volt a ze-

nekarnak. Gyakorlatilag ekkor (de azóta is) az igazgató úr kisajátította a művészeti vezető hatás- és jogkörét. Mivel két művészeti vezető volt, a „harmadik” határozta meg a műsorokat, a koncerteket, a meghívandó szólistákat, a mindenkor próbarendet, vagyis a zenekar művészi munkáját. 1999 májusában a zenekari művészek Izaki Masahiro-t választották művészeti vezetőnek. Kinevezése, szerződésének megkötése szeptemberig elhúzódott. Sajnálatosan – a korábbi 3 éves gyakorlattal szemben, minden indok nélkül – csak két évre kötötte meg az intézmény vezetője Izaki Masahiro úrral a szerződést, így jelentősen nehezebbé vált az igényes művészi munka és szinte lehetetlenné vált a művészeti vezető tényleges művészeti irányítása.

Mindezen problémák orvoslására újabb írásos kérelemmel fordultunk az igazgató úrhoz, kérve, hogy a valós művészeti irányítást biztosítsa Izaki Masahiro úr számára. Akkor nem fordulna elő, hogy pl. a karmester nem tud próbajátékokról, műsorváltozásokról, a próbák számáról és időpontjáról. Normális feladatmegosztás esetén nem fordulhat elő az sem, hogy a vezető karmester két-három próbát kapjon egy-egy hangverseny megszólaltatására, illetve arra is volt példa, hogy egyetlen próbát sem írt ki az igazgató úr a hangversenyre (Szt. Márton nap). Teljesen a fejére állt dolog az, hogy a vezető karmester, aki egyben művészeti vezető próbát kap valakitől. A PRÓBARENDET A MŰVÉSZETI VEZETŐNEK KELL MEGHATÁROZNI, NEM AZ IGAZGATÓNAK!!! Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a művészeti vezető sem alakíthatja ki a próbarendet egyedül, az évad műsortervét valamint a koncertek műsorát, de az teljességgel tarthatatlan és elfogadhatatlan, hogy minderről egyedül, teljesen diktatórikus módon az igazgató határoz.

Érdekképviselő

Úgy érezzük, hogy az együttes érdekvédelmi szervei megfelelően képviselik a zenekar érdekeit. A mi érdekképviselői munkánk nem az egyének ügyeinek képviselést jelenti csak, hanem az intézmény fejlődésének, érdekeinek képviselést is. Az igazgatók 4-5 évente változhatnak, de a zenekar állandó. Mindig igyekszünk széles látókörűen, a zenekar egészének érdekeit figyelembe véve gondolkodni, nem az egyéni érdekeket menedzselve működni. A zenekar érdeke az, hogy nagyszerű karmesterünket, Izaki Masahiro-t megtartsuk. Ilyen körülmények között nagyon féltő, hogy megelégeli

személye és művészi igényessége semmi bevételeit, és elhagy bennünket.

A fenti és egyéb működési gondok orvoslására javaslatot készítettünk az intézményi SZMSZ módosítására, amelyben törzskari szervezeti felépítésű irányítást dolgoztunk ki, a feladatok megosztásával és a munkakörök pontos meghatározásával. Elképzelésünket a fenntartóhoz, illetve az igazgató úrhoz is benyújtottuk. Tisztában vagyunk azzal, hogy ez nem a zenekari bizottság feladata, de megfelelő kidolgozottság nélkül nem lehet ilyen komoly kérdésekkel foglalkozni. (Tudjuk azt is, hogy minden szabályzat anynyit ér, amennyit demokratikus gondolkodásra alkalmas emberek betartanak belőle.) Javaslatunkat azért dolgoztuk ki, mert nap, mint nap a saját bőrünkön érezzük a tervezés nélküli kapkodó vezetés ártalmas hatását.

Összefoglalva

- nincs megfelelő párbeszéd az érdekképviseltek és a vezető között, de még a vezetők között sem,
- nincs megfelelően kialakított munkarend,
- nincs feladatmegosztás, helyesebben az rendkívül aránytalan és rossz,
- nem működnek az információs csatornák, így véleményünket nincsen módunk a tervezés időszakában elmondani, s ezért az gyakran a vezetés kritikájává válik,
- gyakran érezzük a menedzselést öncélúnak, nem a zenekar érdekeit szolgálóknak,
- a gazdálkodásban a tervezéssel és működéssel rokonítható – átgondolatlanságot tükröző – vonásokat fedezünk fel (Zenekari Fesztivál pályázati körülményei)

Zsáksütca

Rendkívül sajnálatos, hogy az igazgató úr nem a pályázatában leírt demokratikus vezetés megvalósítására törekszik. Valójában nem zenekarunkat menedzseli, hanem a saját megvalósítandó ötleteit. Ez veszélyezteti a zenekar meglévő művészeti és erkölcsi értékeit is. A diktatórikus működtetés, a közös gondolkodás jogának megkérdőjelezése a bizottságok munkáját ellehetetleníti.

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar művészeti vezetése tehát válságba került az ilyen jellegű problémák miatt:

2000. június 30-án a Megyei Közgyűlés figyelemztetésben részesítette Horváth László urat, felszólította őt a törvények betartására és betartatására. Mindenki abban reménykedett, hogy az igazgató úr változtatni fog vezetési stílusán, de ő továbbra sem tartotta be a törvényeket: sem az új SZMSZ-t, sem a Kollektív Szerződést, s a

pályázatában leírt demokratikus elveket sem teljesíti.

2001. május 10-én az alábbi kérelemmel fordult a zenekar Horváth Lászlóhoz:

„A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar tagjai nyomatékosan kérik, hogy – a zenekar szavazatának megfelelően – Izaki Masahiro urat művészeti vezetőnek, vezetőkarmesternek nevezze ki.” Ezt 58 muzsikussal a 67 tagú zenekarból aláírásával erősítette meg.

Válaszul az igazgató úr kétoldalas levelet függesztett ki a hirdetőtáblára. A levél bizonyos tények mellett rendkívül sok valótlan-ságot és mocskolódást tartalmaz. Pl. 1. Tavaly április 14-én Fényes Veronika nem mondta fel egyoldalúan a szerződést, hanem jelezte, – a fenntartó felé is – hogy Izaki Masahiro a munkaköri kötelezettségeinek nem tud eleget tenni, mert az igazgató megakadályozza ebben, és amennyiben nem történik változás kénytelen lesz a megbízó hibájából felbontani a szerződést. 2. A zenekar nem kioroszakolt egy szavazást, hanem a zenekar alapvető joga, – az SZMSZ-ben rögzítve – hogy a művészeti vezető – vezetőkarmester személyéről véleményt nyilvánítsa. Az igazgató úr az egyszerű eldöntendő kérdés helyébe négy kérdést tett fel a szavazólapon. Közülük kettő a leendő művészeti vezető kompetenciájába tartozik, ezért ezekre nem válaszolt a testület. Stb.

Sajnálatos, hogy az igazgató úr megnyilvánulásainak általában ennyi az igazságtartalmuk és ugyanakkor nem érti, miért vesztette el a zenekar bizalmát. Figyelemre méltó, hogy egy igazgató a faliújságra kihelyezett fura stílusú levélben „magyarázza a bizonyítványát”, mely levél egy személyiségkutatással foglalkozó szakember számára is érdekes olvasmány lenne. – Mindenért a zenekar a hibás! – „Az egyirányú utcában mindenki szembejön!”

Egyéni feszültségek a zenekarban? – Valóban?

IZAKI Masahiro

Számomra igen sajnálatos, de igaz, hogy ez a beosztás kiölt viselőjéből minden barátsággra való képességet, és mint egy varázsló irányította az emberi természet ellen, sőt terelte a pszichopátia felé! Ez az eset az igazgató úr és a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar között, Horváth úr és köztem nem volt példa nélküli. Most visszaemlékezem első, vele kapcsolatos kétségeimre, amelyeket a Budapesti Operettszínház karmesteri öltözőszobájában éltem át.

Akkor éppen a mosoly országga előadás kezdésére vártam, a Magyarországra látó-

gatott Japán Operett Társulat vendégjátékára. De 15 perccel a cseppet előtt hirtelen bejött a szobámba és azt kérte, hogy haladéktalanul írjam alá azt az új szerződést, amely szerint a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar művészeti igazgatója és vezető karmestere vagyok. Először nem is értettem, mit is akar valójában. Hiszen közvetlenül az előadás előtt nem habozott megkérni engem... Óvatosnak kellett ettől kezdve lennem tulajdonságait és jellemét illetően!

Sorbavéve, hogy a zenekar művészeti igazgatójaként és vezető karmestereként mi is a dolgom valójában, első helyen a koncertmesterek és a Zenekari Bizottság véleményeinek összegyűjtése, valamint az igazgatóval való együttműködés szerepelt... ez volt a szerződés legelső mondata. Rendes körülmények között én képes vagyok a menedzser-igazgatóval megvalósítani zenekaromnak mindazt, amit szándékomban áll, figyelembe véve az együttes adottságait és a célként magunk elé tűzött művészeti jövőt. Az igazgató megpróbálja megvalósítani, amit én akarok. Hm. E zenekar balszerencséjére azonban ő igen nagy művész volt, aki olyan hosszú ideig klarinézott az Állami Hangversenyzenekarban, hogy nem egyszerűen menedzser-igazgató volt, de művészeti szempontból szintén ő akarta szervezni az együttest. Nem kellett túlságosan sok idő ahhoz, hogy valóságos tirannusként szinte leigázza az igen jó természetű zenekari tagokat.

Nagyon fontos valahol, hogy legyen egy „ötletgazda”, de egészen más dolog életre kelteni kitalációval egy hirtelen ötlet megérzés révén, és életre kelteni óvatos átgondolással. Korán reggel támad valakinek egy ötlete, azt senkivel meg nem beszéli és a következő napra már az egészet megváltoztatja... Így szokta intézni a dolgokat és így állandóan összeütközésbe került a zenekarral. Minden tagot zavarba hozott, amikor szembeállt a vele szemben tanúsított ellenállással. Ide jutott ő, akit egyébként nagyon becsültek eleinte. Ilyen esetekben rendszerint azt mondta: „A zenekar panaszkodik és az igazgatónak NEMET kell mondania!” „Ennek a zenekarnak igazgatógyilkos múltja van.” Rokonszenvvel tekintve ténykedésére való igaz, hogy kezdeményező igazgató volt, mint ahogy én is kezdeményező művészeti igazgató voltam. Ebben a minőségemben úgy éreztem, középen állok az igazgató és a zenekar között, összekapcsoló hídként íveltem közöttük a haladás érdekében, könnyen átsiklottam a gondok felett, ám a sötét árnyék rám is rávetődött.

Az ilyen alkalmak oly gyakoriak voltak,

hogy gyakran változtatta meg hangverseny- és próbarendemet, beleértve teljesen rögzített programokat is. „Másolási költségek merültek fel, nem tudunk fizetni, változtass kérlek a műsorodon!” „Nem tudunk szövegmagyarázatot szerezni, változtasd meg kérlek a műsort!” És mindig a legutolsó pillanatban tájékoztatott, különös előszeretettel például arra az időszakra, amikor már a Budapestről Szombathelyre tartó autóban ültem!

Természetesen az igazgatónak vigyázni kell a pénzre, különösen hogy olyan sok adóssággal kezdtük közös munkánkat, másik oldalról azonban magas művészi színvonalat is garantálnia kell zenekara számára – erre hivatkozva kellett például újrabölcözni a timpanikat és kellett új fagottot vásárolni. Mintha két arca lett volna: egyrészt nagy karrierjére hivatkozva művészeti szempontból, másfelől azonban sosem vette figyelembe a művészek problémáit, jóllehet ő maga is zenekari muzsikussal volt. Mindehhez én nem telefonálhattam az irodából Japánba, csak faxot küldhettem, bár a repülőjegyeket Japán és Magyarország között én magam fizettem. Ennyire szegények vagyunk! Januárban CD-felvételt készítettünk egy nagyon hideg teremben, ahol nem volt központi fűtés. Egészen bizonyos, hogy jó gazdasági mutatókat könyvelhetett... teljességgel lehetetlen helyzet volt! Igen egyszerű Vas megye és Szombathely Város felé a könyvelést bemutatni és azt állítani, hogy semmi probléma sincs a zene, a muzsikussal és a zenekar háza táján. A mi kéréseinket, panaszainkat a különböző önkényességeket illetően sosem orvosolták; pedig mint szombathelyi polgárok ennyire minimum jogot formálhatnánk.

Ahogy telt-múlt az idő, kétarcú jelleme óriási mértékben erősödött: hidegszívű zenekari igazgató volt, ám az én muzsikámnak zseniális értője is egyben. Éppen ezért hittem abban, hogy barátomnak tarthatom. Igen, a múltban ő volt egyik első legjobb barátom attól kezdve, hogy kísérem volt az 1995-ös karmesterversenyben. Volt olyan érzelmesebb pillanat, amikor döntőbeli vezénylésem után, ám az eredmények nyilvánosságára hozatala előtt azt mondta. „Holnap a győztesek gálahangversenyére kell próbálnom. Tudom, hogy Te leszel az első, holnap tehát találkozunk!”... Hogyne, hiszen az ÁHZ-ban játszott!! És megvalósult az, amit mondott. Ettől kezdve kapcsolatban álltunk. És nemcsak mint muzsikussal ismertük meg egymást, de mint jó barátok is, és én ezt sosem felejttem el. Milyen szörnyű erről a gyönyörű történetről múlt időben beszélni!

Talán amiatt aggódott, hogy ahogy régi zenekarának japán vezető karmestere nagyon kevés időt töltött összefüggően Magyarországon, úgy most is ez következik majd be...és másoknak azt szokta mondani, hogy mindent neki kell csinálnia, mivel én rendszeresen nem is vagyok Szombathelyen! – Igen, én szintén japán karmester vagyok. De nem! Én mégsem olyan vagyok, mint ő, kedves barátom! Nézd!, például Magyarországon sem mindig ugyanazon a helyen dolgoznak a karmesterek, hanem különböző országokban lépnek fel ők is. És tudjuk velük tartani a kapcsolatot telefonon, faxon, e-mailen és még annyi más módon...ha szükséges, mindig visszajövök Szombathelyre, de kérlek tájékoztass, mi történik. Szükségem van az információkra! ... Akárhányszor kértem, mindig ugyanaz volt az eredmény: rendszeresen nem küldte el nekem faxon japánba a havi próbarendet. Meglehetősen hosszú időbe telt, míg rájöttem, hogy mindig kihasználta tudatlanságomat és amennyire csak lehetett úgynevezett címzetes karmesterként használt.

Mindemellett személyes menedzserem is volt Magyarországon, aki mindig kapcsolatba tudott lépni bárkivel. A nevemben adott tanácsai, gyámolítása nemkívánatos érzéseket keltettek az igazgató úrban, és minden alkalmat megragadott, hogy menedzseremet tőlem eltávolítsa. Pedig ő a zenekarnak is akart segíteni anélkül, hogy helyet követelt volna magának az együttesen belül. Javaslati voltak a nyilvánosságot illetően, amiket az igazgató úr nem vett figyelembe, és így persze eredmény sem született, a Bartók terem közönsége nem gyarapodott. A nagyon rossz helyzet ellenére a zenekar színvonala és elismertsége fokról-fokra emelkedett. Mindig kétségeket okozott azonban az ellentmondás: a muzsikának szentelt kemény, komoly, elmélyült munka a próbákon és a kislétszámú közönség a hangversenyen. Mindig félttem, hogy ez csökkenteni fogja a muzikusok megfelelő munkakedvét, ám ez sosem következett be! Amikor láttam, milyen jók az általam vezényelt koncertek eredményei, és hogy egyre jobbak és jobbak lesznek, úgy nőtt bennem az aggodalom a muzikusok iránt a helyzetük és a zenei eszmény között tátongó egyre elmélyülő szakadék miatt. Hogy tehetek én művészeti igazgatóként valamit is értük ilyen rideg kilátások közepette?

Tevékenységem zenei szempontból nemcsak saját hangversenyeimre terjedt ki, de a vendégkarmesterekre és azok műsoraira a zenekari teljesítmény színvonalával együtt.

Mielőtt visszaindultam volna Japánba a szezon végén mindezt megvitattuk és lezártuk. Ám az igazgató úrtól kapott faxok már más, számomra ismeretlen karmesterek neveit tartalmazták és általam sosem óhajtott, sosem játszott, ismeretlen programokról szóltak. Mintha tudatosan építené a sugallatot: rendszeresen cserbenhagyom a zenekart. Így aztán gyakran elment a kedvem attól, hogy vele dolgozzam, amennyiben ez az együttes cserbenhagyását is jelenti. Követőim azonban nem szűntek meg támogatni engem és ez szívbemarkoló volt. Milyen elszántam szeretnék velem muzsikálni! Milyen óriási felelősség van rajtam!

A zenekari tagok között tartott hivatalos szavazás alapján több, mint 73%-os „igen” bízott arra, hogy folytassam a velük elkezdett munkát mint az együttes művészeti vezetője és vezető karmestere a következő 3 esztendőben. Ebben az esetben normálisan folytathatom itt a munkát. De mi tekinthető normális helyzetnek ebben a zenekarban? Ez a nem normális igazgató minden eddigi eredményt lerombolt! Utolsó párbeszéd-kereső párbeszédünk után köztem és közte az elmúlt szilveszteren titkos megállapodás született. Olyan ostoba voltam, hogy elhittem neki: az új szezonra készül és igaz, amit mond. „A zenekar és én IZAKI Masahiro akadjuk vezető karmesterek!”. Amikor visszaértem szülővárosomba, a japán Fukuokába, már jött is első faxa az új esztendőben: „Nincs szándékomban az előzővel megegyező szerződést kötnöm Veled. Vendégkarmester leszel és az idei szezonhoz képest feleannyit dirigálsz majd!”

Miután figyelmen kívül hagyta a zenekar teljes egészét, a Szervezeti és Működési Szabályzatot, sosem terjesztette véleményét a Társulati Ülés elé sem. Arra sem nyitott fület, hogy a Vas megyei elnök ajánlását meghallgassa. Milyen alapon rejtette el a zenekari muzikusok aláírását tartalmazó kérvényt? Most magasztos pillanatot él ő át...mit tehetünk? Nem létezik Magyarországon ilyen esetben használható törvény, vagy őt érintethetetlennek ismerték el? Hol van a létező, valódi demokrácia?

Tények, amelyeket figyelembe illik venni egy igazgató megítélésakor

Horváth László igazgató nyílt levele a muzikusokhoz, amely a zenekar faliújságján is megjelent 2001 májusában

Tapasztalt zenekari muzikusként, az Állami Hangversenyzenekarban eltöltött 33 évvel a hátam mögött, de természetesen gya-

korlatlan igazgatóként kezdtem meg munkámat Szombathelyen 1998 február 15-én, ahol egy morálisan szétesett zenekari tagságot és gazdaságilag a csőd szélén álló intézményt találtam.

A megoldást művészi szempontból jó karmesterek felléptetésében láttam. Az első szezonban (1998/99-ben) Kocsár Balázs magyar és Izaki Mashahiro japán karmestereket szerződtettem megosztva a vezető karmesteri poszton, majd – a zenekari tagság szavazása után – 1999-ben a japán dirigenszt neveztem ki két évre vezető karmesternek és művészeti vezetőnek. (Kocsár Balázs azóta a frankfurti operaház első karmestereként építi világhajráját.)

Most már tudom, hogy hiba egy távolkeleti karmestert kinevezni művészeti vezetőnek. Saját koncertjeire érkezik a városba, próbál, fellép majd elutazik. A mindennapok problémáiban, részletkérdések megoldásaiban nem tud részt venni. Így a titulus nincs megtöltve tartalommal, hiába is állítja – számomra érthetetlen módon –, hogy én fosztom meg művészeti vezetői teendőinek gyakorlásától. Mindezt cáfolja évente mintegy 60 napos itt-tartózkodása. Valakinek el kell végezni ezt a sokrétű munkát is: tárgyalások felkérésekről, egyeztetésekről, váratlan utazások, napi személyi ügyek, a tagság részére külön jövedelemmel járó külföldi szereplések biztosítása, vendégkarmesterek és szólisták felkérése, a Filharmónia igényeinek teljesítése – mindezek koordinálása az én feladatomban volt és maradna továbbra is, ha ezen nem változtatnék. Mindezt köszönettel tartozna, hiszen helyette dolgozom, az ő feladatait is én oldom meg eredményesen.

Fontos tényező, hogy az együttes helyzete anyagi vonatkozásban stabilizálódott, a fenntartó megelégedésére. Művészi színvonal, elismertsége is nőtt és ebben komoly, de nem kizárólagos szerepe jutott Izaki Mashahironak. Megjegyzendő, hogy vele még egy fillért sem keresett a zenekar, mert kapcsolatrendszere kicsi, külföldi szerepléseket nem tud biztosítani – pedig ezek hozták a kötelezően megtermelendő saját bevételt.

Tehetségébe vetett hitem változatlan. Sajnálatos, hogy az általam felajánlott vendégkarmesteri címet 6 hangversennyel nem fogadta el. Ő egy elegáns, megbecsült vendégkarmester, semmi több: ez a véleményem három közösen eltöltött szezon után.

Rosszul méri fel a helyzetét és ezt teszi a zenekari tagság is, amikor nem érzékeli a valós tényeket. Ez is az egyszemélyi felelős

feladata, aki 2002 február 14-ig kénytelen viselni az össze probléma súlyát.

Az érzelmeknek nincs helyük, amikor a piacgazdaság szigorú törvényei diktálnak. Most jók a mutatóink, de ennek így is kell maradnia, különben az intézmény léte kerül ismét veszélybe.

Kell egy ambíciózus és lehetőségekkel bíró vezető karmester, aki ismertsége révén külföldre viheti a zenekart, és valóban művészeti vezetője lehetne az együttesnek. Olyan, aki Magyarországon tartózkodik és kommunikál a zenekarral, az igazgatóval közösen dolgozik. Átvészelttem már a zsarolás számos formáját.

2000 április 14-én kelt levelében Fényes Veronika (Izaki Mashahiro menedzsere – a szerk.) Izaki Mashahiro nevében egyoldalúan felmondta a szerződést. Ezzel érdemben nem is foglalkoztam, kizárólag a hisztéria fokozását szolgálta. Ma már tudom, hogy ezt azonnal el kellett volna fogadnom, így nem kellene újra a szokásos módon fellépő Masahiroval szemben hadakoznom. Nem foglalkoztam a felmondással, mert számomra ez 2001 augusztus 31-ig érvényben van. Most lejár – miért kapaszkodik minden eszközzel további szerződésért, amikor még mindig én vagyok az igazgató? És esélyem van rá, hogy az is maradok.

Miért volt fontos a szakmai és törvényeségi vizsgálat? Mikor lehet itt nyugodtan dolgozni? A Szakszervezet és a Közalkalmazotti Tanács képviselői – Radványiné Novák Judit és Táky György – az irodámban kérdezték, hogy nem félek-e a botránytól? Ez a zenekar már korábban is az általuk

gerjesztett botránytól volt hangos. Azóta is számos újságíró hív, hogy nyilatkozzam; ez azonban nem országos ügy. Ez a zenekar, méginkább az igazgató és a karmester belügye. Megfenyegettek, hogy demonstrálni fognak. Ezzel aztán befejeztek tekintetem a hosszúra nyúlt beszélgetést ezekkel a szereptévesztett emberekkel, akik az elmúlt három évben élen jártak – Fényes Veronikával együtt – a légkör elmérgesítésében. Ennek fő oka, hogy vezetni szeretnék a zenekart az általuk elképzelt módon és irányban, és bizonyára bosszantó lehet, hogy az igazgató nem enged a zsarolásnak.

Számomra a rend és a minőség a legfontosabb. A minimális segítséget sem kapom meg az érdekképviselői szervezettől a rend megszilárdításában. December óta pontosan tudja Izaki Mashahiro, hogy mi az elképzelésem, és január 4-én a zenekar tagsága is értesült mindenről.

Kierőszakoltak egy szavazást, ahol az általam megadott négy kérdésből kettőt az érdekeltek önkényesen kihúztak, így egy nagyon befolyásolt eredmény született. Nem vették figyelembe a korábban elhangzott igazgatói elképzeléseket:

- állandó vendégkarmester
- bizonyos alkalmakkor szerződöttném.

Kizárólag az „igen” vagy „nem” erőltetése hozta a 73%-os eredményt, amelyet azóta is lengetnek. Ez már a nyílt szembenállás az intézmény vezetőjének véleményével. Tudatos dezinformálás, feszültségek mesterséges gerjesztése.

Birtokomban van az 1995 június 6-án kelt levél, amely Hajdók Judit igazgatóról és

az akkori zenekari vezetőség hasonló feszültségét tárja fel, ismerősen szemtelen hangon, ellenkező felállásban: a zenekar nem szavazta meg Robert Houlihan kinevezését, de az igazgató – élve a törvény adta jogával – kinevezte.

Mit tett Izaki Mashahiro azért, hogy a zenekart valóban sajátjának érezze? Az előző szezonban 10 hivatalos hangversenyt vezet nyelt – betegsége miatt két előadást Petró János dirigált, miközben mi változatlanul kifizettük havi bérét. Ebben az évadban 11 koncert dirigense volt, mivel március 15-én – szponzorok hiányában – zeneakadémiai fellépésünk elmaradt. Az utolsó pillanatban ő próbált támogatókat szerezni, eredménytelenül.

Május 3-án faxot kaptam, amelyben felhívás állt „rendkívüli társulati ülés” összehívására. Nemleges válaszomat még aznap elküldtem azzal a megjegyzéssel, hogy 8-án irodámban várom. 5-én azonban újabb faxot kaptam, hogy nem jön, mert nincs miről beszélünk. Ez lenne a történet vége? Kétszem, mert 7-én reggel fél 9-re kérte a zenekart, engem pedig közvetítő révén 8-ra. Nem mentem, mert elég volt.

Miben bíznak még? A kimondott szó kötelez, lavírozni nem elegáns.

Új alapokra kell fektetni az együttes jövőjét! Komoly elképzelésem van, megfelelő emberekkel. Magyar zenekarnak magyar vezető karmester kell, mondom most már én is. Rendet kell teremteni, mert ez az állapot tarthatatlan. Segítség kell, nem ellenállás!

Összeállította Tóth Anna

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar igazgatója pályázatot hirdet

Vezetőkarmester – művészeti vezető feladatkör betöltésére

Pályázati feltételek:

- felsőfokú szakirányú zeneművészeti képesítés
- hazai és nemzetközi szakmai-művészeti kapcsolatrendszer
- zenekar vezetési, irányítási tapasztalat
- legalább egy idegen nyelv (német vagy angol) tárgyalási szintű ismeret
- büntetlen előélet

A pályázat tartalmazza:

- részletes szakmai önéletrajzot
- iskolai végzettséget és szakmai képzettséget igazoló okiratok másolatát
- a művészi munkásság legfontosabb eredményeit, ennek referenciadokumentációit
- a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar művészeti fejlesztésének és műsorprogramjának szakmai, vezetői koncepcióját
- három hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt

A vezető karmester-művészeti vezető a Szimfonikus Zenekar művészeti munkájának irányítója és felelős az együttes igényes, magas színvonalú előadóművészeti teljesítményének fejlesztéséért.

A vezető karmesteri-művészeti vezetői kinevezés legfeljebb 3 év időtartamra szól. Illetmény és díjazás – a vonatkozó jogszabályokra figyelemmel – megegyezés szerint.

A pályázatot a megjelenéstől számított 30 napon belül a Szombathelyi Szimfonikus Zenekarhoz, Horváth László igazgatónak címezve (9700 Szombathely, Thököly u. 14.) kell benyújtani.

A benyújtási határidőt követő 1 hónapon belül a pályázatról – a zenekar és az intézmény Vezető tanácsának véleményét kérve – a munkáltató döntést hoz.

A pályázattal kapcsolatos információkat a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar igazgatójától (9700 Szombathely, Thököly u. 14. T.: 94/314-472, T/Fax: 94/316-808) lehet kérni. Szombathely, 2001 május 15.

Horváth László sk.
igazgató